

Epidemiológia užívania tabaku

doc. MUDr. Tibor Baška, PhD.
Ústav verejného zdravotníctva JLF UK Martin

Fajčenie tabaku

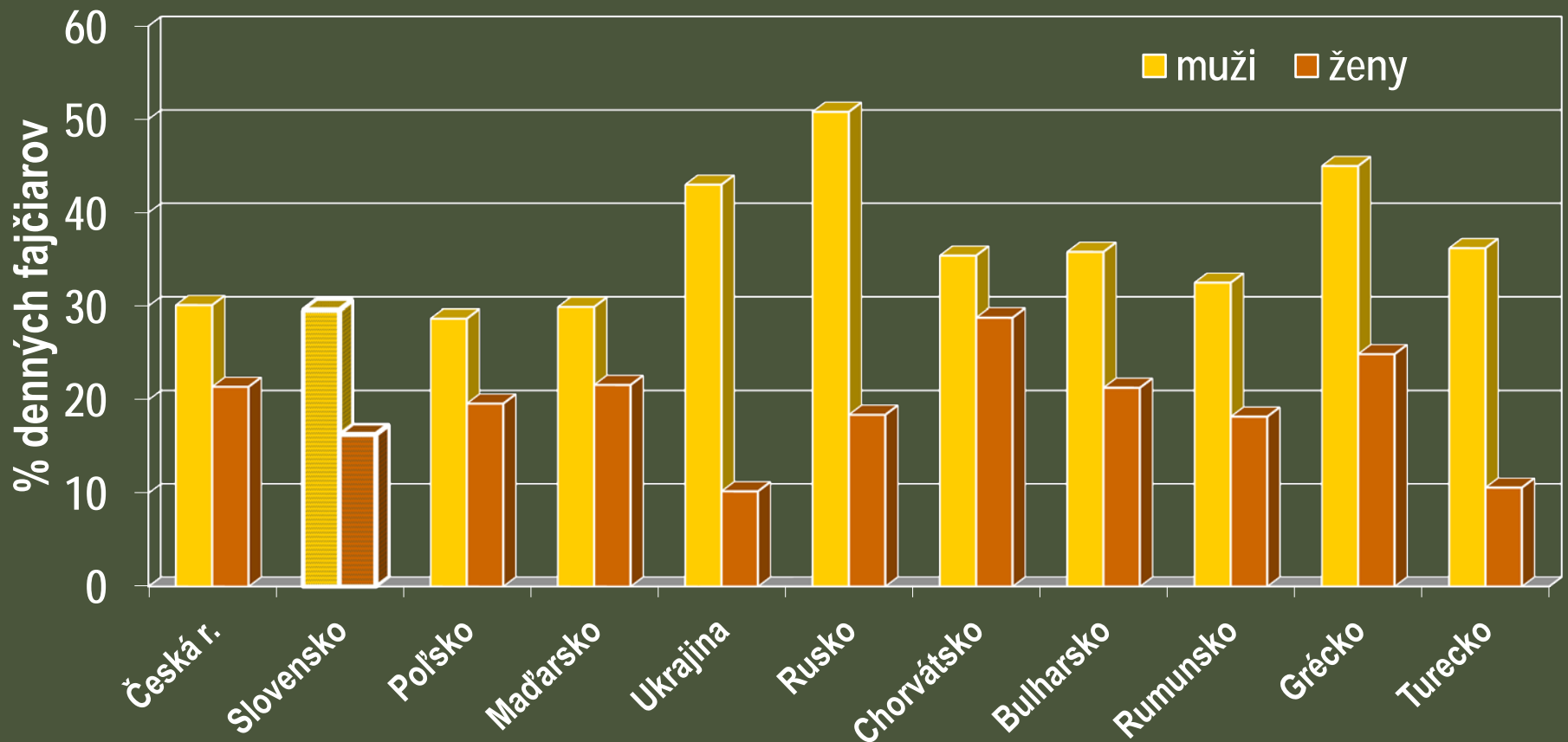
- v súčasnosti fajčí vo svete vyše 1,1 miliardy ľudí
- najrozšírenejšia preventabilná príčina predčasnej straty zdravia vo vyspelých krajinách
- ročne sa podieľa 12% na úmrtiach dospeléj populácie
 - 10% z KVCH
 - 22% z onkologických ochorení
 - 36% respiračných nenádorových ochorení
- nefatálne dopady: morbidita, invalidita, strata kvality života, ekonomické dopady
 - **Rizikový faktor inkontinencie moču**

(The Economics of Tobacco and Tobacco Control, 2016)

Rozšírenie užívania tabaku (fajčenia) vo svete

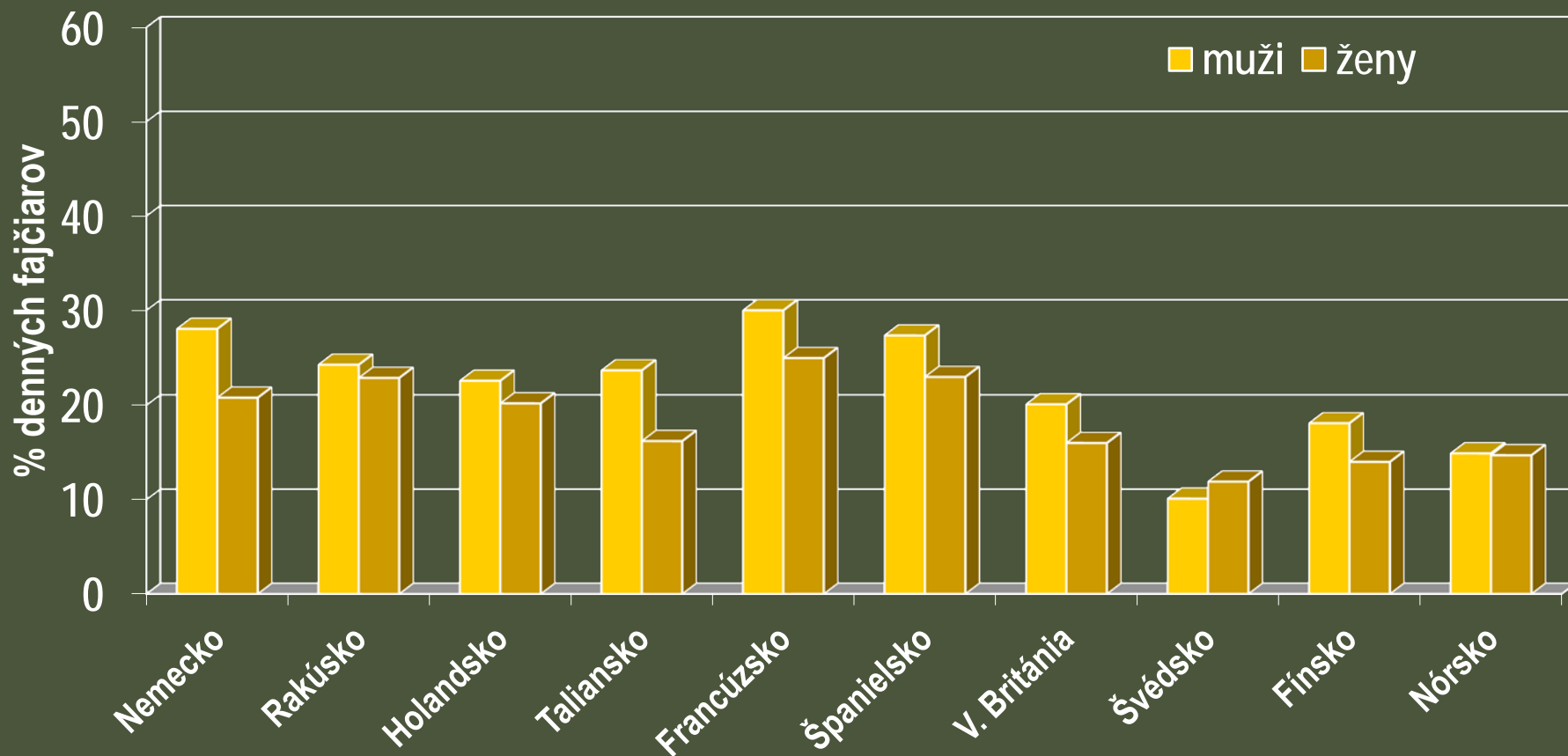
- v Svete 35,8% mužov a 6,2% žien
- v rámci Európy
 - najviac mužov v Rusku (58,3%)
 - najviac žien v Čiernej hore (44,0%)
 - najmenej mužov na Islande (15,2%)
 - najmenej žien v Azerbajdžane (0,3%)
- Východná Európa
 - dominancia mužov
- Západná Európa, Severná Amerika a Austrália
 - vyrovnané rozdiely medzi pohlaviami (Rakúsko – 41% žien)
- Rozvojové krajiny
 - vysoký výskyt u mužov, veľmi nízky žien
 - V Subsaharskej Afrike globálne najnižší výskyt

Fajčenie v Strednej, Východnej a Juhovýchodnej Európe

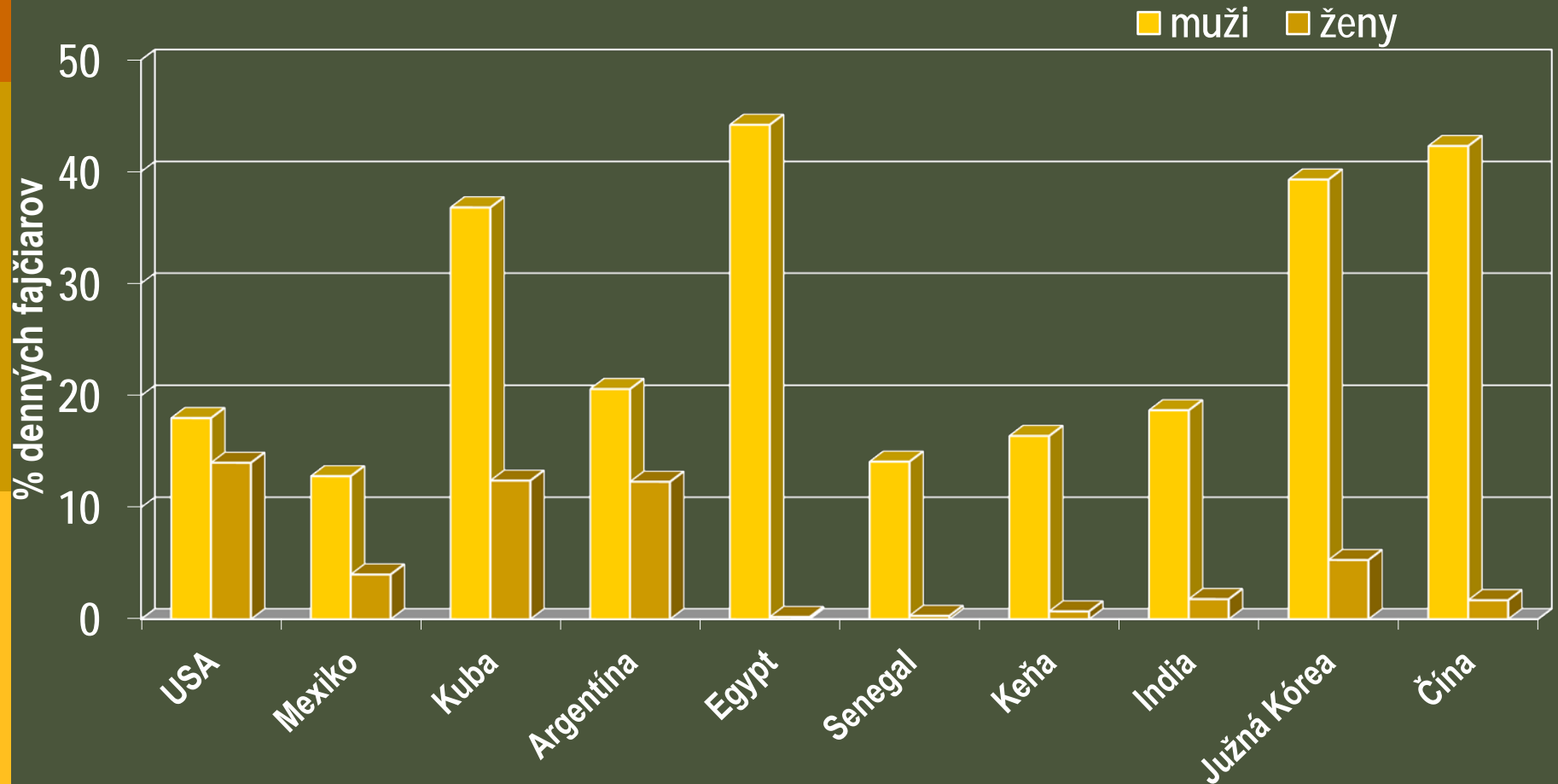
(WHO, vekovo štandardizované odhady, 2015)

Fajčenie v Západnej Európe

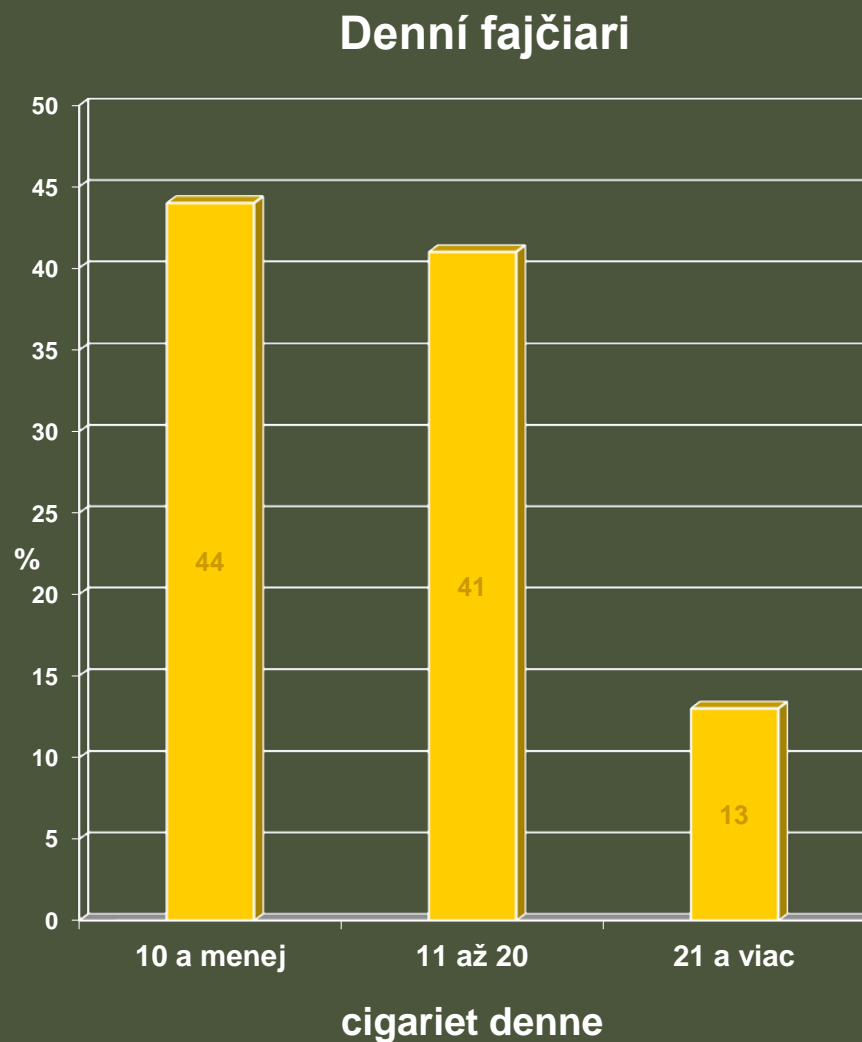
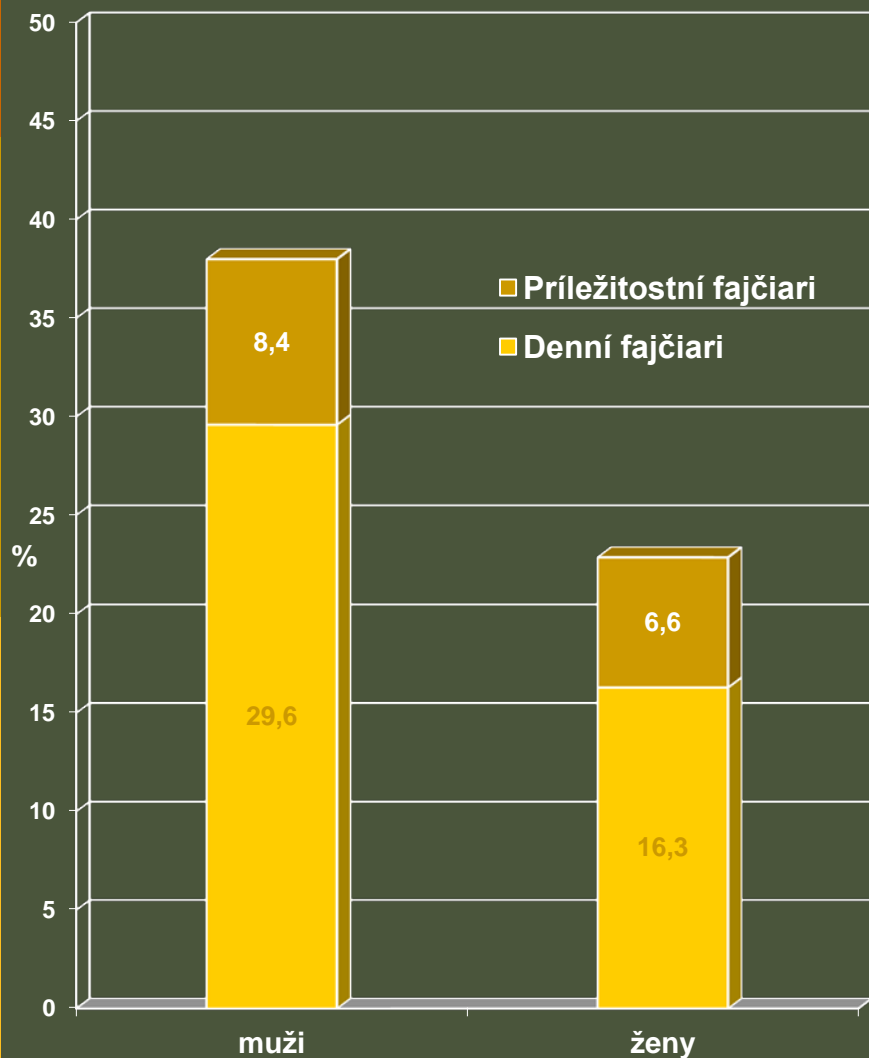
(WHO, vekovo štandardizované odhady, 2015)

Fajčenie v niektorých iných krajinách

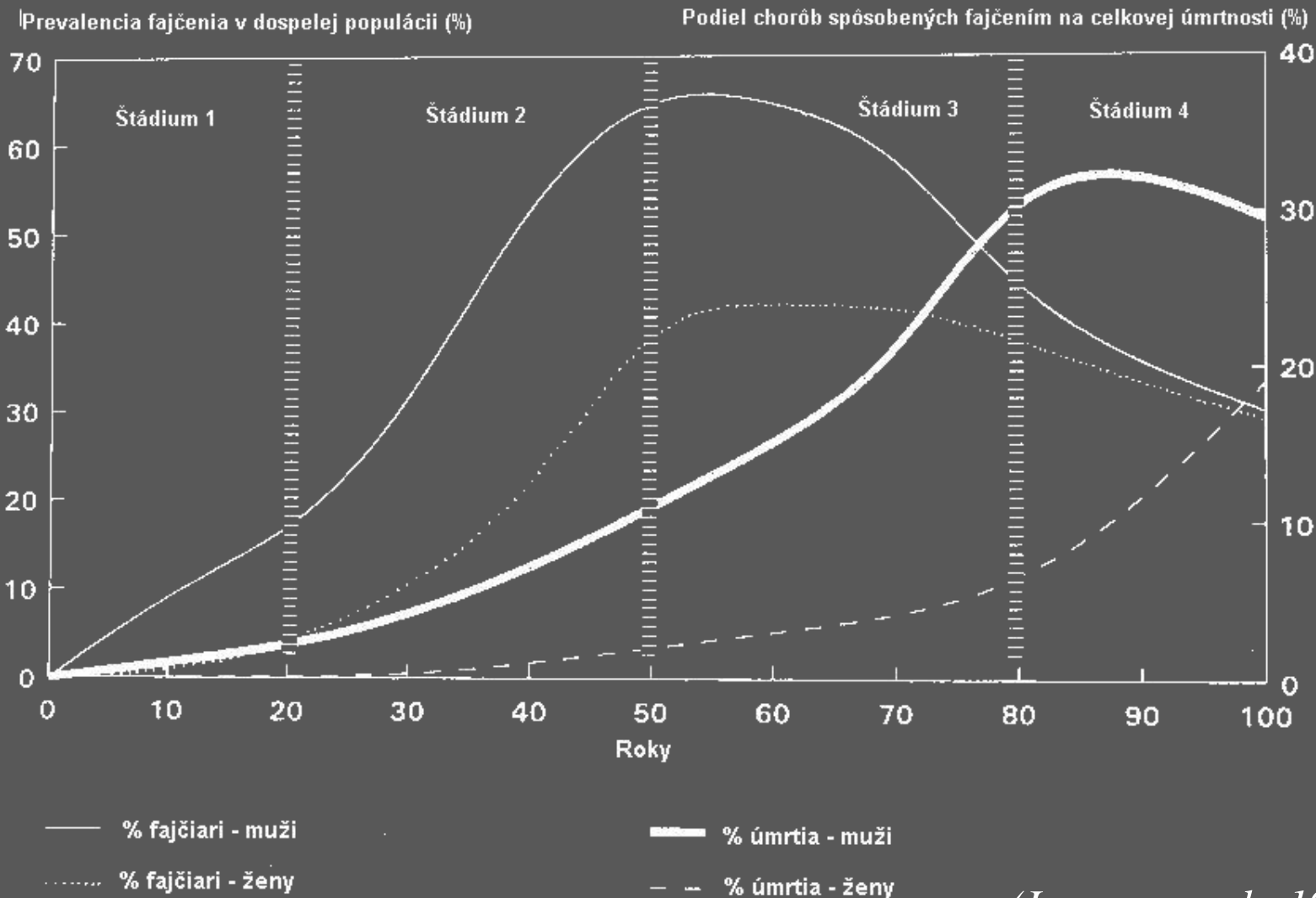

(WHO, vekovo štandardizované odhady, 2015)

Fajčenie tabaku na Slovensku

Evolučný model epidemiológie fajčenia

(Lopez a spol., 1994)

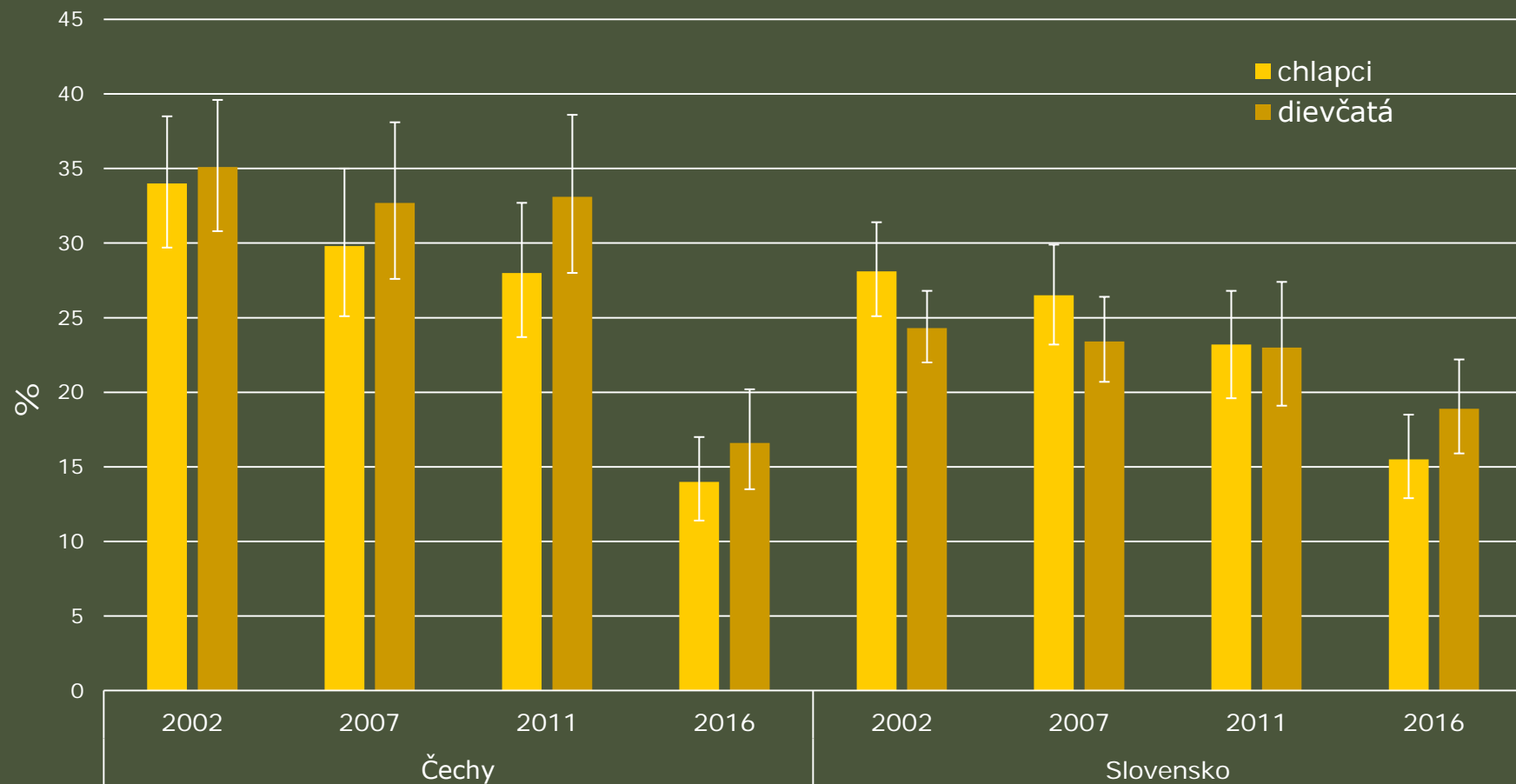
Trendy užívania tabaku vo Svete

- Globálne pokles prevalencie
 - najviac v ekonomicky rozvinutých krajinách
 - doterajší pokles prevalencie spôsobil najmä rast populácie
- Znižovanie rozdielov medzi pohlaviami
 - pokles výraznejší u mužov
- v roku 2030 globálne až 7,4 – 9,7 milióna úmrtí súvisiacich s tabakom

Prečo je fajčenie tak rozšírené

- ❑ Nie je to len o vedomostiach – psychologické, spoločenské a neurobiologické faktory
- ❑ Zdravotné následky sa prejavujú po mnohých rokoch
- ❑ Nie je možné akútne smrteľné predávkovanie
- ❑ Tabak je spoločensky tolerovanou drogou
- ❑ Nikotínová závislosť je silná a prestať fajčiť je veľmi ťažké

Fajčenie cigariet u 13-15 ročných adolescentov *(aspoň jeden deň v priebehu posledného mesiaca)*

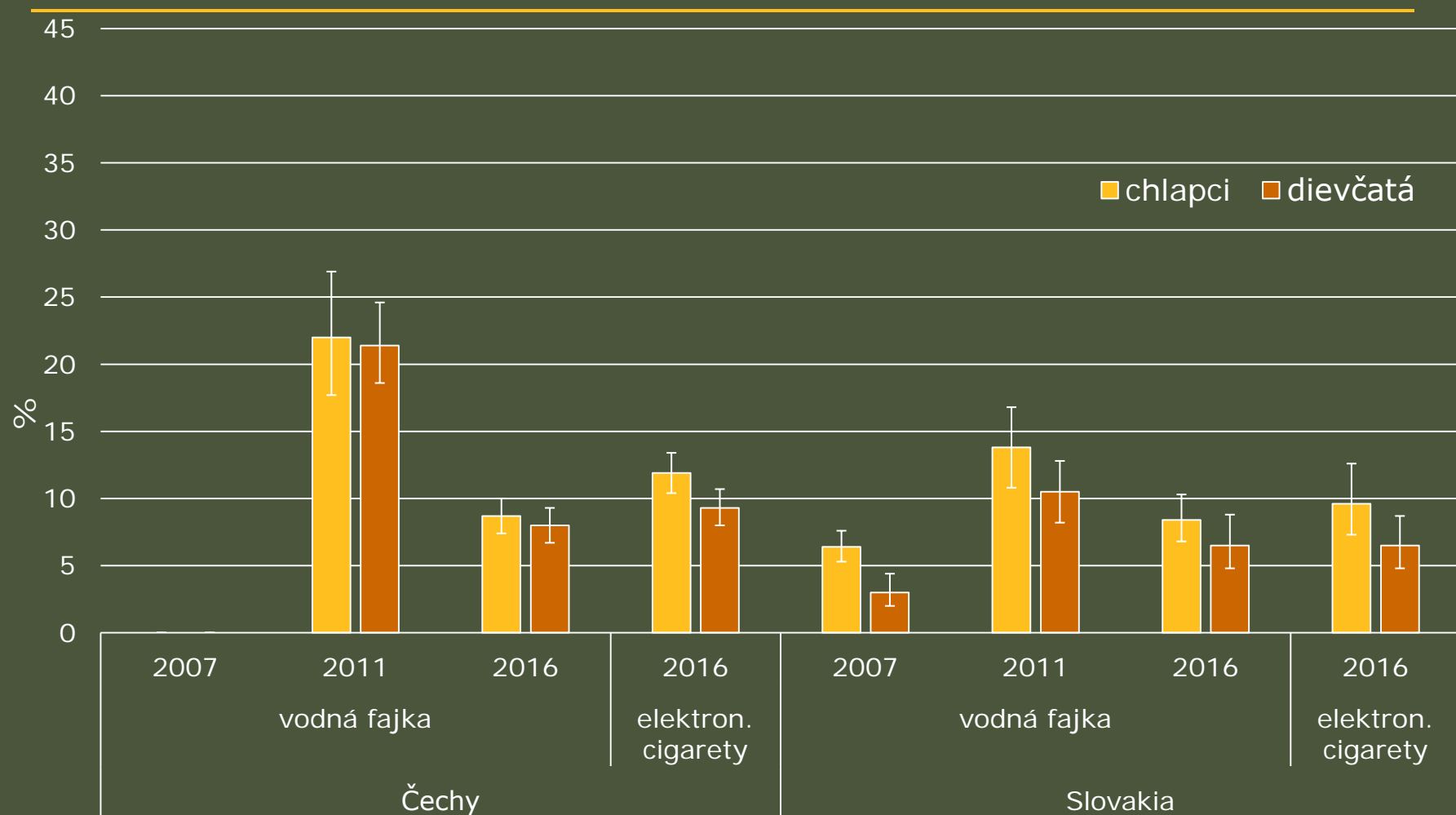
(WHO, Global Youth Tobacco Survey 2002-2016)

Užívanie iných foriem tabaku u 13-15 ročných adolescentov *(aspoň jeden deň v priebehu posledného mesiaca)*

(WHO, Global Youth Tobacco Survey 2002-2016)

Fajčenie vodnej fajky a elektronických cigariet u 13-15 ročných adolescentov *(aspoň jeden deň v priebehu posledného mesiaca)*

(WHO, Global Youth Tobacco Survey 2002-2016)

Charakteristika fajčenia adolescentov

- Veľmi rozšírené v Strednej Európe
- Tradičná dominancia chlapcov sa stráca (najmä Európa a Amerika)
- Rozširuje sa užívanie iných foriem tabaku aj v oblastiach s tradičnou dominanciou cigariet
- Fajčenie „vychádza z módy“?

Kontrola tabaku

- Monitorovanie
- Vytváranie nefajčiarskeho prostredia
- Podpora odvykania
- Varovné informácie
- Médiá a reklama
- Zvyšovanie ceny tabakových výrobkov

WHO REPORT ON THE GLOBAL TOBACCO EPIDEMIC, 2008

The MPOWER package

fresh and alive

mpower

World Health
Organization

Fajčenie a inkontinencia moču

□ Fajčenie rizikovým faktorom

- **1,9 až 2,9** zvýšené riziko (Bump et McClish, 1992; Samuelsson et al., 2000; Hannestad et l., 2003)
- intenzita fajčenia
- aj bývalé fajčiarky
- Súvis s chronickým kašľom a následnými funkčnými a morfológickými zmenami

Podiel fajčenia na výskyte močovej inkontinencie žien

- Populačná atributabilná frakcia
 - Prevalencia fajčenia žien: 16%
 - Relatívne riziko: 2,0 – 2,5
 - Výskyt inkontinencie: 26% (Švihra et al., 2001; Dúbravický et al., 2002)
 - **13,8 – 19,4%** prípadov v populácii pripísateľných fajčeniu
- Miera nediagnostikovaných ochorení, starnutie populácie, iné zmeny?

Záver

- Fajčenie je významným rizikovým faktorom močovej inkontinencie
- Podpora nefajčenia dôležitou oblasťou prevencie dopadov močovej inkontinencie
 - Strata kvality života
 - Ekonomické dopady
- Význam aktuálnych, reprezentatívnych a validných epidemiologických dát